

УДК 801.81: 398.8: 811

Ніна Данилюк

**ЛЕКСИКА ЗІ СТИЛІСТИЧНИМ ЗНАЧЕННЯМ У ЗБІРЦІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ  
«НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ» (1893 Р.)**

У статті розглянуто лексику зі стилістичним значенням, яке об'єднує функційно-стильове значення (художній стиль), власне стилістичне значення як показник належності до стилістичної системи мови (стилістичні ресурси різних мовних рівнів), а також додаткове стилістичне значення, що виникає у поетичних контекстах (контекстуальне значення). Стилiстичне значення простежено на таких мовних рівнях, як морфолого-словотвірний, лексичний та синтаксичний. Звернуто увагу на кілька груп слів: архаїзми, авторські неологізми та екзотизми.

**Ключові слова:** лексика зі стилістичним значенням, функційно-стильове значення, власне стилістичне значення, контекстуальне стилістичне значення, архаїзми, авторські неологізми, екзотизми.

**Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми.** Ідіолект Лесі Українки привертав увагу істориків української літературної мови, діалектологів, дослідників сучасної української мови. Серед них назвемо аспекти вивчення таких учених, як І. К. Білодід, П. П. Плющ, П. Д. Тимошенко, С. Я. Єрмоленко, Л. І. Мацько, Н. О. Данилюк, С. К. Богдан (мова і стиль письменниці, зв'язок із книжними та фольклорним джерелами), І. С. Олійник, Н. Д. Давиденко (синонімія), Т. І. Панько, В. М. Заханевич (суспільно-політична лексика), К. В. Ленець, Л. А. Лисиченко, Л. В. Шулінова (словотворення), І. І. Дацюк, Н. Л. Іваницька, М. Я. Плющ, М. В. Мірченко (синтаксичні одиниці), В. Ф. Покальчук, Й. О. Дзендзелівський (діалектизми, волинізми) та ін. Хоч про мову Лесі Українки написано чимало праць, однак мусимо визнати, що на сьогодні ще немає узагальнювальних лінгвістичних студій, у яких би було докладно розглянуто авторський стиль письменниці у всіх його жанрово-текстових різновидах (поезія, проза, драматургія), визначено б її внесок у становлення нової української літературної мови, розвиток стилістичних ресурсів. *Актуальність* нашої статті зумовлена потребою докладного аналізу мовної специфіки текстів українського класика. *Об'єкт* вивчення – лексика поезії зі збірки «На крилах пісень» (1893 р.), а *предмет* – стилістично забарвлені слова у поетичних текстах.

**Мета роботи** – з'ясування специфіки мовних одиниць за функційно-стильовою належністю і колоритно-експресивним забарвленням. Для її здійснення виконано такі *завдання*: виокремлено виразові засоби зі стилістичним значенням, об'єднано їх у групи за стилістичними маркерами у конкретних текстових реалізаціях. *Новизна* статті полягає в

тому, що для опрацювання одиниць зі стилістичним навантаженням (стилістем) використано укладену авторським колективом працю «Словник мови поезії Лесі Українки (на матеріалі збірки «На крилах пісень» (Луцьк, 2012))» [14]. Оскільки в першій та другій частині, що знаходиться у друці, представлено лише іменники, то саме вони й стали безпосереднім об'єктом вивчення.

**Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження.** Як відомо, Леся Українка була геніальним стилістом у сфері поезії, прози, драматургії, публіцистики, літературної критики, епістолярію. Л. В. Костенко слушно писала: «Колись російське суспільство, після «Горя з розуму», заговорило мовою Грибоєдова. Незмірний жаль для нашого суспільства, що воно через ряд об'єктивних і всіляких інших причин не заговорило мовою Лесі Українки, мовою справжнього інтелегента, що акумулювала в собі все – інтелект і народну стихію, національну своєрідність і найвищої проби культуру мислення» [7, с. 54]. Додамо, – а ще більший жаль, що й донині українські науковці недостатньо осмислили й належно не оцінили унікальний стилістичний дар письменниці у всьому її мистецькому здобутку.

Розглядаючи стилістично марковану лексику, зауважимо, що до її кваліфікації у сучасній науці ще не вироблено єдиного підходу. Традиційно зі стилістичного погляду лексику поділяють на стилістично нейтральну і стилістично забарвлену (І. Г. Чередниченко, А. П. Коваль, Л. І. Мацько, С. Я. Єрмоленко, А. П. Грищенко, О. Д. Пономарів та ін.), що й відбито в підручниках, лінгвістичних словниках та енциклопедіях. Зокрема, за лінгвістичним словником української мови, *стилістично забарвлена лексика* – це «слова, що несуть на собі відбиток різних функціональних та експресивних стилів» [5, с. 175]. Поділ на лексику усного мовлення і книжну за виділеними стилями здійснено у підручниках І. Г. Чередниченка (К., 1962) й А. П. Коваль (К., 1987). В академічній праці «Сучасна українська літературна мова. Стилістика» (К., 1973) розрізнено слова наукового викладу, офіційно-ділового, публіцистичного, художньо-белетристичного та усного мовлення за експресивними, соціально-професійними й територіальними ознаками (автор розділу – Д. Х. Баранник). У колективній монографії «Мова і час. Розвиток функціональних стилів» (К., 1977) простежено активні процеси в стилістичній системі української мови, підтверджені текстами із видання «Стиль і час. Хрестоматія» (К., 1983). Звернуто увагу на «багатостильовий» характер виразових одиниць у художньому стилі, на зв'язок стилістичних засобів автора і родо-жанрового різновиду тексту, його літературного напрямку, творчої манери.

А. П. Грищенко об'єднав стилістично забарвлену лексику у дві великі групи: лексика усного мовлення (слова розмовно-побутового стилю) і лексика писемного мовлення (одиниці офіційно-ділового, публіцистичного та наукового стилів) [16, с. 222–225]. О. Д. Пономарів стилістичну кваліфікацію здійснював за основними функційними стилями,

зазначивши, що до «слів вужчого стилістичного призначення» належать книжна, розмовна, просторічна лексика, терміни, професіоналізми, жаргонізми, арготизми, діалектизми» [12, с. 71]. Учені зазначають, що виокремлення стилістично забарвлених одиниць стає можливим, оскільки кожному стилю властива стильова (стилістична) норма, що регулює використання мовних одиниць [5, с. 176].

Категорійними ознаками функційного стилю сучасні дослідники (С. Я. Єрмоленко, С. Гайда та ін.) вважають тип мовомислення і принципи організації мовних одиниць [4, с. 11], а індивідуального – специфіку мовної особистості творця (див.: монографію Л. П. Гнатюк «Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції» (К., 2010)). Хоч параметри мовної особистості Лесі Українки ще повністю не досліджено, однак можемо стверджувати, що її підвалини насамперед заклали: 1) художня література: давня класична (грецька, латинська, індійська), європейська (написана німецькою, французькою, італійською, англійською, польською та іншими мовами), українська і російська література середніх та нових віків; 2) публіцистика; 3) усна поезія (не лише українська, а й сербська); 4) окремі говори північного, південно-західного та південно-східного наріччя; 5) історія України і народів світу; 6) музика, образотворче мистецтво і театр тощо. Усе це позначилося на доборі лексики у поетичних текстах і стилістичних значеннях слів, що ускладнює роботу дослідника.

Отже, при розгляді творів письменниці, що належать до одного функційного стилю (у нашому випадку Лесі Українки, – до поетичного різновиду художнього стилю), виокремлення стилістично забарвлених слів можливе з урахуванням їхнього стилістичного значення. Як сказано в енциклопедії, «стилістичним значенням» називають «дод.[аткове] значення (один із видів *конотації*) мовної одиниці, яке нашаровується на її предметно-поняттєвий або грамат.[ичний] зміст. У ширшому розумінні С. з. (стилістичне значення. – Н. Д.) об'єднує стильове і власне С. з. Стильове значення вказує на усталене вживання мовних одиниць у певних функц.[ійних] різновидах мови. Власне С. з. існує як компонент заг.[альної] семантики мовної одиниці, як її оцінний, емоц.[ійно] -експресив.[ний] зміст, що виявляється на тлі стилістично нейтр.[альних] мовних засобів» [13, с. 434]. Фактично, йдеться про аналіз семантичної (семної) структури слів та елементи конотативних значень. Однак учені неоднаково тлумачать також поняття «семантична структура слова» і «конотація». Одні дослідники (В. Г. Гак, М. Г. Комлев, Ж. П. Соколовська й ін.) семантичну структуру слова (ССС) розуміють як сукупність окремих лексико-семантичних варіантів (ЛСВ), в межах яких існують основні (прямі) та похідні (переносні, спеціалізовані) значення [15]. Інші семантичною структурою слова називають єдність денотативно-сигніфікативного і прагматичного (конотативного) значень, тобто структуру лексичного значення, притаманну кожному лексико-

семантичному варіантові (А. А. Уфимцева) [20]. Вважаємо за доцільне розмежувати терміни «семантична структура слова» як сукупність ЛСВ і «семна структура слова» як поєднання предметно-логічних і конотативних елементів у лексичному значенні слова.

Варто сказати, що й трактування конотації також неусталене. В. Н. Телія у межах лінгвістичного напрямку вивчення конотації, започаткованого ще Ш. Баллі, виділила три його аспекти: а) стилістичний (конотація – додаткові стилістичні відтінки значень); б) лексикологічний (додаткове значення мовних одиниць); в) культурологічний («семантична частинка значення», яка доповнює відомості про національну специфіку реалії) [18, с. 3 та ін.]. За О. О. Селівановою, *конотація* – «додатковий компонент значення мовної одиниці, що доповнює її предметно-логічний зміст суб'єктивними відтінками оцінки, емоційності, експресивності, функціонально-стилістичної забарвленості, а також відтінками, зумовленими соціальними, ідеологічними, культурними, ситуаційними аспектами комунікації» [13, с. 249]. Підтримуємо широке розуміння конотації, за яким вона поєднує «додаткові семантичні і прагматичні особливості («співзначення») лексичного значення та значень інших мовних рівнів» (О. О. Тараненко) [19, с. 278]. Уважаємо, що до конотативного шару поетичного слова, крім емоційних, оцінних, образних, стилістичних сем, варто віднести також національно-культурні елементи значення, що виникають внаслідок відбиття певних рис етнічної ментальності [2, с. 8]. Типи лексичної експресивності докладно описала Н. І. Бойко [1].

Зауважимо, що замість нейтральності, на думку С. Гайди, варто говорити про потенційну конотаційну багатозначність мовних одиниць: у тексті реалізується лише одне (або кілька) значень [21, с. 11–52]. Паралелі знаходимо у «Стилістиці української мови» за ред. Л. І. Мацько (К., 2005), в якій запропоновано розмежовувати конотацію і стилістичне значення, оскільки «конотація – це ознака, властивість, здатність мовної одиниці, а стилістичне значення – уже породжений цією здатністю результат, значення» [8, с. 194].

Враховуючи сказане, аналізуючи стилістично забарвлену лексику в поезії Лесі Українки, беремо до уваги стилістичне значення слова у тексті, що об'єднує: 1) функційно-стильове значення; 2) власне стилістичне значення як показник належності до стилістичної системи мови; 3) додаткове стилістичне значення як наслідок авторського опрацювання мовної форми. «Перше (стильове) і два другі (стилістичні) значення об'єднуються в загальному стилістичному значенні, що вирізняє мовну одиницю з ряду подібних засобів виразності» [3, с. 279]. Функційно-стильові – це значення *книжності* (*офіційності*, *науковості*, *публіцистичності*) та *розмовності*, до яких, з нашого погляду, варто було б додати ще й значення *поетичності* (*народнопоетичності*) та *конфесійності*. Вони в СУМі мають ремарки «книжне», «розмовне»,

«поетичне», «народнопоетичне», «церковнослов'янське». На власне стилістичні елементи вказують спеціальні позначки «жартівливе», «зневажливе», «іронічне», «фамільярне», «урочисте», «застаріле», «спеціальне» та ін. (див.: [10, с. 9–10]).

Розглядаючи й оцінюючи ідіолект письменника загалом і Лесі Українки зокрема, важливо враховувати, що художній стиль забезпечує загальну «рівновагу» усіх стилів української мови в нормативному відношенні. Першочергове значення для утвердження певних мовно-літературних і стилістичних канонів мають такі фактори творчості автора, як кількість і тематична різноманітність його текстів, висока якість і популярність. Проектуючи це на здобуток Лесі Українки, відзначимо, що вона була не лише оригінальним співцем рідної землі, а й завдяки своїм перекладам і переспівам розширила тематику і проблематику української літератури, увівши до неї по-новому потрактовані біблійні, античні, давньоєгипетські, європейські теми і сюжети. Серед її текстів – гімни, пісні, заспіви, сонети, елегії, мелодії, веснянки, колискові, казки, легенди, феєрії, відгуки, імпровізації, драми, фантазії, нотатки, оповідання, нариси, образки, спогади, легенди, статті, огляди, рецензії та інше. Як припускають дослідники, такої кількості жанрових різновидів творів не тільки до Лесі Українки, але й після неї в українській літературі не було ні в кого, за винятком, хіба що, в Івана Франка.

С. Я. Єрмоленко, Л. Т. Масенко, Л. І. Мацько, Л. О. Ставицька та інші вчені звертали увагу на стилістично навантажені ключові слова-образи у творчості письменниці. Серед них насамперед назвемо *вітер*, *воля*, *дитина*, *дівчина*, *доля*, *думка*, *зірка*, *калина*, *квітка*, *козак*, *край*, *мова*, *море*, *пісня*, *поет*, *річка*, *садок*, *слово*, *співець*, *Україна*, *хата* й інші, що стали у збірці «На крилах пісень» домінантними лінгвостилістемами, напр.: *Твоя, Самсоне, лиш єдина воля – Для мене завжди наймиліша буде!* («Самсон»); *Час, моя пісне, у світ погуляти, Розправити крильця, пошарпані горем, Час, моя пісне, по волі* буяти, *Послухать, як вітер заграв понад морем* («Грай, моя пісне!.. »); *Коло річки, у садочку Маленька хатина, – У хатині* чорнобрива *Молода дівчина* («Русалка»); *Хай же думка* моя вільно лине, – *Я не буду на ранок чекати* («Безсонна ніч»); *В довгу, темную нічку невидну Не стулю ні на хвилю очей, Все шукатиму зірку* провідну, *Ясну владарку темних ночей* («Contra spem spero»); *Наче квітка*, *росою умита, Так мій скарб від тих слів* розцвітав, *Мов калинонька, сонцем пригріта, Від палкого жалю виростав* («Місячна легенда»); *Любий козаче, йди ж ти до мене!* («Русалка»); *Красо України, Подолля! Розкинулось мило, недбало!* («Красо України, Подолля!»).

Як свідчать дослідження, Леся Українка розширила семантичний обсяг багатьох концептуальних лексем української мови, зокрема таких, як *мова*, *слово*, *думка*, *дума*, *пісня* [9, с. 122–159]. Нові контекстні значення названих слів-образів виявлено у тропейчних одиницях на зразок: *Він промовля мені слова, страшні й великі, В руках палає меч осяйний,*

огневий («Ангел помсти»); *То не **мої слова** – то **дух** лукавий...* («Легенди»); *Гетьте, **думи**, Ви, хмари осінні!* («Гетьте, думи ... »); *Найкращі **думи** мої **вінцем золотим** тобі **стали*** («Ave Regina! »); *Ти, моя **щира, гартована мова**, Я тебе видобуть з піхви готова...* («Невільничі пісні»).

Добре знаючи український фольклор, а також дитяче мовлення, поетеса широко послуговувалася демінутивами із суфіксами -к-, -ок-, -очок-, -оньк-, -иц- та ін. Лише у поодиноких випадках ці суфікси мають значення власне зменшення, як-от: *На чорнявій сміливій голі**вці** Червоніє шапо**чка** мале**нька**, Вид смуглявий ледве прикриває Шовком шитая ча**дра** біле**нька*** («Татарочка»). У більшості ж слів вони передають семантику пестливості, голубливості, ніжності, викликану залюбленістю поетеси у людей і природу, напр.: *Тож виходить сама з хати У ясну ю ні**чку**, – А тим часом коза**ченько** Переплине річку; Як приверне к бере**жечку**, Човно**чок** прив'яже, – Уклониться дівчино**ньці**, «Добри**вечір**» скаже* («Русалка»); *Он яро**чки** зеле**ненькі**, Сте**жечки** по них мале**нькі**, Пере**виті**, мов стрі**чечки**, Збігаються до рі**чечки**...* («Красо України, Подолля!»).

Крім демінутивів, у подібних контекстах виявлено постійні епітетні сполуки, що мають форму типових художніх означень, в яких нерідко прикметники і прислівники також містять пестливо-зменшені суфікси (не**нька** рідне**нька**, яро**чки** зеле**ненькі**, співа веселе**нько**), як-от: *Він згадав, як в сій самій хатині З ним була його не**нька** рідне**нька*** («Місячна легенда»); *Спів пташині потіха одна, – Хоч голодна, співа веселе**нько**, Розважає пташине серде**нько**, Жде, що знову прилине весна!* («Мамо, іде вже зима...»). До складу таких текстів часто входять усталені порівняння (сте**жечки**,... мов стрі**чечки**; очі**ці**, наче блискави**ці** і под.), метафори, семантико-синтаксичні паралелізми, напр.: *А очі**ці**, наче блискави**ці**, Так і грають з-попід брі**вок темних!*** («Татарочка»); *Соне**чко** встало, прокинулось ясне, Грає вогнем, променіє, І по стегу розлива своє світло**нько** красне, Стег від його червоніє* («Сонечко встало, прокинулось ясне...»); *Он яро**чки** зеле**ненькі**, Сте**жечки** по них мале**нькі**, Пере**виті**, мов стрі**чечки**, Збігаються до рі**чечки** ...* («Красо України, Подолля! »); *Править хтось малим човенцем, – В'є**ться сте**жечка** злотиста*** («Тиша морська»). С. Я. Єрмоленко писала: «Разом із здрібніло-пестливими формами типу дівчино**нька**, калино**нька**, човен**це**, розмово**нька**, а також типовими для народнопісенного синтаксису семантико-стилістичними паралелізмами, звертаннями ліричного характеру, акцентуаційними варіантами слів, зумовленими часто пісенною традицією, асоціативні комплекси забарвлюють поетичну мову Лесі Українки народнопісенним колоритом» [6, с. 153].

У текстах, включених до аналізованої збірки, поряд із пестливо-зменшеними формами, зафіксовано юкстапозити-іменники, прикметники, дієслова, утворені за фольклорними моделями на зразок шляхи-терни, стрільни**ці**-бойни**ці**, красне-ясне (промін**ня**), цілюща-живу**ща** (роси**ця**), реве-гуде (негодон**ька**), тавтологічні вислови (лимане-лиманоч**ку**, темні**і** темни**ці**), напр.: *То швидко полине тоді тая гучная згряя Далеко **шляхами***

**тернами** («До (Гімн)»); *Його сонечко пестить кохано, **Красним-ясним** промінням вітає* («Далі, далі від душного міста!»); *І як приступить журба невсипуща Та до серденька твого, – Тая росиця **цілюща-живуща** Буде жити його* («Тішся, дитино, поки ще маленька...»); ***Реве-гуде** негодонька, Негодоньки не боюся...* («Пісня. Briosio»); *При вежах тих сумні **«темнії темниці»*** («Подорож до моря»). Розглядаючи подібні утворення, П. Д. Тимошенко зауважував: «Значне експресивне навантаження у творах Лесі Українки несуть тісні синонімічні або близькі до них дієслівні, іменникові та прислівникові пари, взяті з фольклорної мови чи створені на їх зразок» [19, с. 86].

При аналізі текстів помічено, що афіксація і творення юкстапозитів – найпродуктивніші моделі, за якими формуються авторські неолексеми *первісночка, скелина, пташки-пісні, натуро-ненько, розважать-гадати*, як-от: *Не дивуйте, що квітом прекрасним Розцвілася дівчина несміла, – Так під промінням сонечка ясным Розцвітає **первісночка** біла* («Напровесні»); *Дивлюся: брама, сиві дві **скелини** ...* («Байдари»); *В самотині Я зостаюся **розважать-гадати**, Як визволить той гук, що замкнутий в **скелині**, Що має гучно в світі залунати?* («Сон»); ***Натуро-ненько**, Прийми моє знебулеє серденько, І проміння нове нехай йому засяє!* («До натури»). Частина одиниць виникає внаслідок додавання до нормативних на сьогодні форм префіксів *по-, с-, о-*, суфіксів *-анн-, -енн-, -ість* (*окраса – **покраса**, гуляння – **погуляння**, конання – **сконання**, послух – **послухання**, рух – **рушення**, спів – **співання**, оплески – **плескання**, прийдеши – **прийдешиість**, лють – **лютіість***); *І підняла з волоссям руку білу, Після на діл **покраса** пишна впала, – Тож гордую, непереможну силу Рука підступна жінки подолала* («Самсон»); *Подались ми на море хутенько І по хвилях морських **погуляння** Почали ми в неділю раненько* («Далі, далі від душного міста!»); *Не довго втримувать вам **лютіість** серця свого!* («Остання пісня Марії Стюарт»). В аналізованій збірці виявлено також семантичний неологізм *згуба*, вжитий у значенні 'загибель', напр.: *За теє дякуєш ти Бога сеї днини, Що він послав твоєму люду **згубу**?* («Самсон»).

Поряд із авторськими неолексемами співіснують застарілі та розмовні одиниці, що свідчить про органічну єдність традиційного і новаторського у мові поезії Лесі Українки. Серед застарілих найменувань зафіксовано фонетичні та морфолого-словотвірні архаїзми (*злото, мистець, мислоньки, Подолля*), напр.: *В мене віночок з чистого **злота**, З перлів дрібних та коралю* («Русалка»); *Бідний **мистець!*** («Місячна легенда»); *Чи таночок з русалками При місяцю водить, То все їй той козаченько **З мислоньків** не сходить* («Русалка»). Крім названих уже юкстапозитів, поетеса часто використовувала застарілі нестягнені форми прикметників та дієприкметників на зразок *лани золотії, стобарвніі нитки, темнії луги*, напр.: *То ж **матінка-натура чарівниця** Розмотує свої **стобарвніі** нитки* («Подорож до моря»). Частина слів – це лексичні архаїзми, що мають відповідники у сучасній мові (*границя – межа, дворець –*

палац, лоно – груди, мисль – думка, краска – фарба, красний – гарний, натура – природа та ін.), як-от: *Мов невидимая рука тут положила **Границею** оці дві гори, Що високо до неба поздіймались, Один зелений бескид, другий – темний («Байдари»); Бахчисарайський **дворець** («Бахчисарайський дворець»); Славуті **красної** бори соснові І Случі рідної веселі береги («Сторононько рідна, коханий мій краю! »); Палають страшні, незагойні рани **На лоні** у тебе, моя Україно! (Там само).*

Описуючи реалії південносхідної культури, Леся Українка вдавалася до екзотизмів – назв рослин, тварин, культових та інших об'єктів (азалія, гіацинт, кипарис, лавр; газель; мінарет, гарем тощо), напр.: *Тут можна набуті всього: Ось є **гіацинти**, нарциси і рожі, **Азалії** є запашні, Конвалії свіжі, фіалочки гожі ... («В магазині квіток»); Стали в саду **кипариси** стіною Оберігати в оселі спокою, **Лаври** – неначе зсушила журба, Тихо, журливо кива головою Віттям плакучим верба («Надсонова домівка в Ялті»); Стрункий, високий стан, мов пальма в гаю, Мов у **газелі**, ясні очі чорні У філістимлянки («Самсон»); Скрізь **мінарети** й дерева сріблісті Мов стережуть сей тихий сонний рай («Бахчисарайський дворець»).*

**Висновки та перспективи подальшого дослідження.** Отже, лексика зі стилістичним значенням у збірці Лесі Українки «На крилах пісень» – це низка одиниць, у яких поєднано функційно-стильове значення (художній стиль), власне стилістичне значення як показник належності до стилістичної системи мови (стилістичні ресурси різних мовних рівнів), а також додаткове стилістичне значення, що виникає в поетичних контекстах (контекстуальне значення). Стилiстичне значення в синтагматичному аспекті простежено на таких мовних рівнях, як морфолого-словотвірний, лексичний та синтаксичний, а в парадигматичному аспекті – насамперед у кількох групах слів – архаїзмах, авторських неологізмах та екзотизмах. Подальше вивчення одиниць зі стилістичним значенням полягатиме в докладнішому опрацюванні специфіки стилістичних значень з погляду семантичної (семної) структури слова.

#### Список використаної літератури

1. Бойко Н. І. Типи лексичної експресивності в українській літературній мові / Н. І. Бойко // Мовознавство. – 2002. – № 2–3. – С. 10–18.
2. Данилюк Н. О. Слово як одиниця мови. Основні типи лексичних значень : метод. рекомендації для студ. / Н. О. Данилюк. – Луцьк : Вид-во ЛДПІ, 1990. – 17 с.
3. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності : Стилiстика та культура мови / С. Я. Єрмоленко [навч. посіб. для студ. гуманітар. спец. вищих закл. України; відп. ред. Л. О. Пустовіт]. – К. : Довіра, 1999. – 431 с.
4. Єрмоленко С. Я. Українська лінгвостилістика : основні поняття, напрямки й методи дослідження / С. Я. Єрмоленко // Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст. : система понять і бібліографічні джерела / [за ред. С. Я. Єрмоленко]. – К. : Грамота, 2007. – С. 5–17.
5. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор; ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.

6. Єрмоленко С. Я. Фольклор і літературна мова : [монографія] / С. Я. Єрмоленко. – К. : Наук. думка, 1987. – 245 с.
7. Костенко Л. Поет, що ішов сходами гігантів / Ліна Костенко // Леся Українка. Драматичні твори. – К. : Дніпро, 1989. – С. 3–54.
8. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підруч. [для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; ред. Л.І. Мацько. – [2-е вид., виправ.]. – К. : Вища школа, 2005. – 462 с.
9. Мех Н. Структура лексико-семантичного поля «мова – слово» в українській поетичній мові ХІХ – початку ХХ ст. / Н. Мех – К. : НАН України. Інститут української мови. – 2001. – 181 с.
10. Обсяг і будова словника // Словник української мови / [ред. кол.: І. К. Білодід (голова) та ін.] : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1971. – Т. 1. – с. VII–XXVIII.
11. Стилї і час. Хрестоматія / відп. ред. М. М. Пилинський. – К. : Наук. думка, 1983. – 250 с.
12. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
13. Українська мова : енциклопедія / [редкол. В. М. Русанівський (голова), О. О. Тараненко (співголова)]. – [3-є вид., зі змінами і доповн.]. – К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.
14. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова : підруч. для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. / О. Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.
15. Словник мови Лесі Українки (на матеріалі збірки «На крилах пісень»). – Частина 1 (А – М) / уклад.: Н. О. Данилюк, Н. В. Іовхїмчук, Н. П. Дарчук, Н. Г. Чейлитко, В. М. Сорокін; упоряд. Н. О. Данилюк. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 236 с.
16. Соколовская Ж. П. Система в лексической семантике (Анализ семантической структуры слова) / Ж. П. Соколовская. – К. : Вища школа, 1979. – 188 с.
17. Сучасна українська літературна мова / [Грищенко А. П. та ін.; ред. А. П. Грищенко] : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Вища школа, 1997. – 494 с.
18. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М. : Наука, 1986. – 141 с.
19. Тимошенко П. Д. Мовна майстерність Лесі Українки / П. Д. Тимошенко // Мовознавство. – 1971. – № 1. – С. 84–87.
20. Уфимцева А. А. Лексическое значение: Принцип семасиологического описания лексики / А. А. Уфимцева. – М. : Наука, 1986. – 240 с.
21. Gajda S. Styl i stylistyka. Zagadnienia ogólne / S. Gajda // Przewodnik po stylistyce polskiej. – Opole, 1995. – S. 11–52.

**Данилюк Нина. Лексика со стилистическим значением в сборнике Леси Украинки «На крыльях песен» (1893 г.).** В статье проанализирована лексика со стилистическим значением, объединяющая функционально-стилевое значение, обусловленное спецификой поэтической разновидности художественного стиля, собственно стилистическое значение как показатель принадлежности к стилистической системе украинского языка, которую формируют стилистические ресурсы разных языковых уровней, а также добавочное стилистическое значение, возникающее в конкретных поэтических контекстах (контекстуальное стилистическое значение). Стилистические значения прослежены на таких языковых уровнях, как морфолого-словообразователь, лексический и синтаксический. Особое внимание уделено нескольким показательным для идиолекта Леси Украинки группам слов: архаизмам, авторским неологизмам и экзотизмам.

**Ключевые слова:** лексика со стилистическим значением, функционально-стилевое значение, собственно стилистическое значение, контекстуальное стилистическое значение, архаизмы, авторские неологизмы, экзотизмы.

**Danylyuk Nina. Words with Stylistic Meaning in the Collection of Poetry «Na Krylah Pisen (On the Wings of Songs)» by Lesya Ukrainka (1893).** The article deals with the study of words with stylistic meaning that combine the functional stylistic meaning caused by the specificity of a poetic variety of the fiction style; a stylistic meaning is seen as a marker of the stylistic system of the Ukrainian language that is formed by the stylistic resources of various language levels. A special attention has been paid to the additional stylistic meaning that appears in the concrete poetic contexts (contextual stylistic meaning). The stylistic meanings have been studied on such language levels as morphological and word-building, lexical and syntactical. A few significative groups of words that are typical for the idiolect of Lesya Ukrainka have been pointed out: archaic words, author's neologisms and exotisms.

**Key words:** words with stylistic meaning, fuctional stylistic meaning, context-free stylistic meaning, contextual stylistic meaning, archaic words, author's neologisms and exotisms.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2014